

RAZISKOVANJE EMPATIJE

Ko sem začela razmišljati o tem, kako bi bilo mogoče raziskovati stopnjo empatije pri ljudeh, mi je na misel padlo nešteto scenarijev, na primer, zapreti skupino posameznikov v skupen in omejen prostor, ali pa »meriti«
empatijo pri ljudeh z različnimi vprašalniki. Vendar, pri vsakem izmed omenjenih načinov vedno obstaja precejšnja možnost, da določeno število posameznikov ugotovi, s kakšnim namenom so postavljeni v neko situacijo, oziroma kam ciljajo vprašanja, ki so jim zastavljena. Za doseg legitirnega rezultata se mi namreč zdi bistveno, da se »subjekti«, ki so podvrženi raziskavi niti najmanj ne zavedajo, da so v tej vlogi. Kakor hitro se namreč pojavi najmanjši sum o čem je stvar, se vsak, pa čeprav zgolj podzavestno, poskuša »odrezati čim bolje«, torej izkazati se kot čim bolj empatičen. Zato se mi zdi edini način raziskovanja empatije, pa čeprav je tudi ta pomanjkljiv, opazovanje ljudi v običajnih življenjskih situacijah. Menim, da bi za osnovni vtis o stopnji empatije med ljudmi v prvi instanci zadostovalo že samo opazovanje njihovega vedenja v javnosti, na primer na ulici, v trgovinah, na avtobusih, na različnih uradih, v šolah in na fakultetah ter na drugih podobnih lokacijah. To je seveda le začetni del raziskave, ki bi jo bilo v nadaljevanju seveda treba zaostri.

To bi storila tako, da bi na omenjena javna mesta postavila igralca, ki bi prepričljivo odigral vloge različnih trpečih oziroma pomoči potrebnih ljudi, kot so invalid, epileptik, brezdomec, duševni bolnik, neutrudno jokajoči, otrok, ki se je izgubil, in tako naprej, pri čemer bi skupina ljudi skrbno opazovala, beležila in (seveda na skrivaj) snemala odzive ljudi. V prvem delu poskusa bi se trpeča oseba le nahajala na očeh javnosti, brez da bi mimoidoče tudi aktivno prosila za pomoč. Zanimivo bi bilo opazovati, koliko ljudi bi to osebo sploh opazilo in se zanjo torej vsaj pasivno zmenilo, in koliko od teh bi jih nato tudi dejansko pristopilo in poskusilo aktivno pomagati. Pozornost bi se mi zdelo vredno posvetiti še stopnji nelagodja s katero bi »trpeči«
navdajal mimoidoče. V drugem delu opisanega scenarija

oziroma v ponovitvi poskusa pa bi posameznik v vlogi pomoči potrebnega ljudi tudi jasno in glasno prosil za pomoč in jim s tem odrekel možnost popolne indiferentnosti in ignorance.

Kar bi želela odkriti v tem »opazovalnem eksperimentu,« je približna statistika ljudi, ki so sočloveku pripravljene pomagati, brez da jih ta prosi za pomoč, in ali se število ljudi, ki priskočijo na pomoč komu v stiski poveča, če jih le-ta tudi eksplicitno prosi za to. Nadalje, zanimalo bi me, če bi katera starostna ali pa kakšna druga skupina ljudi po empatičnosti še posebej izstopala, zato bi, kot že rečeno, v eksperiment vključila čim bolj širok nabor javnih mest. Opazovati bi veljalo tudi, kateremu »profilu« trpečega so ljudje najmanjkrat pripravljene pomagati.

Očitna pomanjkljivost eksperimenta je vsekakor v tem, da bi število opazovanih ljudi in število izbranih lokacij moralo biti res precej veliko, da bi se bilo moč izogniti »naključnosti« pridobljenih rezultatov in s tem vsaj za silo doseči »znanstveno« legitimen rezultat, ki ne bi bil zgolj posplošitev. Dodatni problem predstavlja tudi to, da se ljudje vedno bolj pogosto obnašamo tako, kot se nam zdi, da od nas pričakuje družba. S tem želim izpostaviti dejstvo, da čeravno se ljudje ne bi zavedali, da so opazovani, se po mojem mnenju vseeno ne bi obnašali povsem v skladu s stopnjo svoje lastne empatije, saj bi se počutili opazovane in sojene s strani drugih ljudi, ki bi se z njimi znašli na istem javnem kraju.

Kakorkoli, kljub omenjenim šibkim točkam, bi eksperiment kot sem si ga zamislila, po mojem mnenju vseeno privedel do pomembnih zaključkov o stopnji splošne empatije pri ljudeh dandanes. Kot že rečeno, metoda »diskretnega opazovanja« se mi namreč zdi edina primerna, saj z njo še najmanj vplivamo na dobljene rezultate.